

ד בטבת תשפ"ג, 28.12.2022

גיליון מס' 826

פרשת ויגש

חגיגה של זהות

מאת יונתן דובוב, מרכז יעקב הרצוג

לקבלת דף פרשת שבוע בווצאפ (קבוצה שקטה) – לחצ'י כאן

בפרשה שלנו, לאחר שבמשך זמן ארוך יוסף מסתיר את זהותו ומציג את עצמו כאחד מהמצרים, מתרחשת הדרמה המוכרת - יוסף משלח את כל הנוכחים מהחדר, פורץ בבכי ומציג את עצמו בפני בני משפחתו: **אָנִי יוֹסֵף, הַעוֹד אָבִי חִי?** (מה, ג)

כמי שבמשך שנים דאג להסתיר את הזהות הרוסית שלו ולבחור בזהות ציונית דתית, כי אין דבר יותר קשה מלהיות רוסי דתי, למדתי בשנים האחרונות יחד עם רבים מחברי וחברותיי, שלא צריך לבחור בין כיפה לברית מילה, בין שירי שבת להצגה בתיאטרון גשר, בין אמונה בקב"ה לאמונות טפלות, ובעיקר בין השורשים מברית המועצות לצבריות העוקצנית.

הנובי גוד וההיטמעות שלו בתוך השיח היומיומי הוא עדות לכך. אם פעם היו קוראים ל 31.12 בשם האנטישמי "סילבסטר", וכל עולה מברית המועצות היה צריך להסביר חמש עשרה פעמים בממוצע ביממה שזה דד מורוז ולא סנטה, ושאינן לו מושג מי היה סילבסטר אבל יש לו אחלה מתכון לדג תחת מעיל פרווה, המועד האזרחי הזה הפך לחלק מלוח השנה הישראלי המתגבש. אפילו רוב הרבנים כבר התייאשו מלעשות לי פולסא דנורא בכל דצמבר ומאמרי נאצה בשלל המדינות, ולמדו לקבל בצורה כזו או אחרת את העניין.

סגירת המעגל הנפלאה ביותר הייתה של "שיחת השבוע" - ביטאון חב"ד הפופולרי שגדלתי עליו ועל סיפורי המעשיות בעמוד האמצעי, שהקדיש את מאמר מערכת שלם על הנובי גוד וכמה שהוא מפספס את המטרה, בלי להבין שהם קלעו אליה בול. לטענתם ציון המועד הם סימפטום לכישלון קליטת העלייה של החברה הישראלית, ולניתוק מהמורשת שנגזלה מהם בשבעים שנות שלטון קומוניסטי. ולמרות שמדובר בירי בתוך הנגמ"ש הסובייטי שלנו, אני דווקא נוטה להסכים עם חבריי מ 770. כי מה שהתחיל מאדוות של כמה צעירי דור 1.5 שחיפשו את המקום שלהם בתוך הקאנון הישראלי, היכה גלים והפך בשנים האחרונות לצונאמי של ממש. עשרות אלפי אנשים שהטריגר הקטן הזה העיר בהם את הדוב הרוסי, וכמו סוכני ק.ג.ב רדומים ששמעו את מילת הקוד החליטו שגם להם מגיע לקחת חלק בסיפור הישראלי, בזכות ולא בחסד, במרכז העניינים ולא בהערת שוליים, ועל השולחן ולא מתחתיו.

בנובי גוד הראשון שציננתי בגולה, בגרסה הכשרה והמשודרגת, הגיעה חיילת שלי שהתגיירה לפני כעשור וסיפרה שעד כה היא פחדה שהרבנות תפתח עליה עיניים, אבל עכשיו היא באמת יכולה להרגיש בבית עם היהדות והמוצא שלה, בלי שאחד יסתור את השני. בקבוצות הווצאפ שהקמתי - "הרוסים על אלוקים" שלחו תמונות של חוגגים ותיקים מגוש עציון, עם כיפות, זקנים וכיסויי ראש שלא מביישים את גדולות המחזירות בתשובה, שעד כה ציינו את הנובי גוד כמעט בהחבא, ופעם ראשונה יצאו עם זה החוצה ובגלוי.

בשבת הקרובה, שבה ה 31 לדצמבר פוגש את פרשת ויגש - סוג של התנגשות הטיטאנים שבין קודש לחול - מצאנו את הדרך לשלב ובזמן שאתם קוראים את זה, חבורה של יוצאי חבר העמים - עולי שנות ה-90 ועד כאלה שהגיעו רק בחמישי האחרון

לארץ מהמלחמה הנוראית- כולם דתיים בני דור 1.5 ובנות ובני זוגם מכלל עדות ישראל מתארגנים להתכנסות לשבת נובי גוד, כזו שמשלבת בין קבלת שבת מזרח אירופאית לצד התוועדות קבלית, מחזה הקראה מסנט פטרסבורג ודג מלוח עם מגוון סוגי המשקאות- ואפילו שיעור שאחת מהקבוצה תעביר בבית הכנסת בעין צורים תחת הכותרת: מבט לקשר האמיץ בין הקיבוץ הדתי ליוצאי ברית המועצות, שאת הדוקטורט שלה היא עשתה בדיוק על הנושא הזה לאחר שנברה בארכיון של הקיבוץ הדתי במשך שנים.

בימים אלה מתקיימים בתי מדרש וקבוצות לימוד שונות על מורשת יהדות ברית המועצות שירדה במשך תקופה ארוכה למחתרת שם והתבטאה בדרכים שלא תמיד נוח לנו לקבל כאן. קשר השתיקה והבושה נשבר, וזו בדיוק הייתה המטרה של המהלך הזה. להנכיח את הקול המשמעותי וההון התרבותי של דוברי הרוסית, בתוך כל הפסיפס העדתי היפהפה שיש במדינת ישראל. הנובי גוד הוא הזמנה לדיאלוג בגובה העיניים, לא כזה שמתנשא ומסביר לעולים ולילדיהם איך לספר את הסיפור שלהם, אלא מאפשר להם לפרוס אותו כהוויתו, גם אם לפעמים הוא לא מתעכל בקלות.

אני מודע לחלוטין לעובדה שרובכם הייתם מעדיפים את יום הניצחון על גרמניה הנאצית, או את סיפורם ההירואי של אסירי הציון ומסורבי העלייה, אבל זה בדיוק הכשל בנוסחה. מדובר בעסקת חבילה, שמתחילה בניטרול המוקש הראשון של הנובי גוד- אותו מועד אזרחי שדווקא בגלל שהוא לא קל לעיכול שהתקבע בתודעה והפך לכל כך מדובר, ולפיכך לכל כך משפיע- ומשם האוזן והלב יהיו כבר הרבה יותר רגועים לקבל את כל השאר. זו גם ההזדמנות לבקש מהקב"ה להשכין שלום בעולם, ולהעביר ממנו את פוטיין- הדיקטטור ופושע המלחמה, שגורם סבל בל יתואר לעם הרוסי והאוקראיני כאחד.

ועדיין, חשוב להבהיר שהנובי גוד לא קדוש בשום צורה- לא אזרחית ובטח לא דתית. חובה להגיד תחנון, אפשר להניח תפילין, אין צורך לצום ולהיפך- מומלץ לשתות כמה שיותר. ואם דד מורוז, אותו סבא כפור שלובש כחול ולא אדום, פרט שולי בעיני מרבית העולם וקריטי ביותר לעולי בריה"מ, והיולקה, אותו עץ ירוק עד, שבתוך השלג הרוסי נשאר עומד איתן, עושה לכם גירודים בגב ובלגן בראש- מוכן לוותר על שני המוטיבים הללו בשביל שנוכל לדבר פה על העיקר ולא הטפל. על הסיפור של אמא שלי ועוד מיליון וחצי דוברי רוסית, בממוצע אחד מתוך שבע ישראלים שתפגשו ברחוב.

מדובר בסיפור מרתק, של יהדות דקה שקבורה עמוק מתחת לשלג ולאדמה וגם גבוה בארמון הקרמלין, של זהות יהודית שורשית גם אם לא תמיד הלכתית, של מנהגים ייחודיים בתנאים קשים, של מלחמה תמידית לשיבה למולדת ההיסטורית יחד עם קשר חזק למולדת הלבנה, של גבורה וכישלון, של התמודדות אינסופית שנעה בין עבר, הווה ועתיד, שהתחילה את הסיפור הציוני שלנו פה בארץ, ונסגרה מאחורי מסך ברזל ופספסה את רכבת הישראליות עד שהצטרפה שוב בתחנה הסופית, רק בשביל להבין ששכחו אותם מאחור. הנובי גוד הוא הזמן להושיב אותם בקטר, יחד עם כולם, בלי לשפוט ולהוקיע אלא בעיקר לקבל ולחבק. סנובם גודם ושבת שלום!

נו"ד יונתן דובוב, מנכ"ל מרכז יעקב הרצוג. יזם ופעיל חברתי. איש תרבות ותקשורת. ממייסדי "לובי המיליון" לקידום ישראלים יוצאי בריה"מ ומוביל במסגרות שונות תהליכים לחיבור בין המגזרים בחברה הישראלית. יליד מולדובה. מתגורר בלשם, נשוי לצילה.

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש להירשם בקישור: <https://forms.gle/bzbZhmBafTeQLY3k6>
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il